

Inge Lønning
Stortingets visepresident (Høyre)

Jul med din glede

Glede er av de medisiner som ikke er å få på resept, den være seg blå eller grønn eller hvit. Ikke desto mindre – eller kanskje nettopp derfor – har den et virkeområde og en helbredende kraft som går langt utenpå de fleste medikamenter som administreres av fagfolk i hvitt.

Til gjengjeld er den ikke programmerbar og lar seg heller ikke frembringe gjennom aldri så tunge investeringer i forskning. Den er ganske enkelt uregjerlig – kommer og går når den vil. Nettopp uregjerligheten og uforutsigbarheten er det som gjør fenomenet så fascinerende, især i en tidsalder hvor vi har vent oss til å tro at alt mellom himmel og jord lar seg programmere og kontrollere.

Ved inngangsdøren til julen kan det være særlig god grunn til å reflektere over fenomenet glede. Av de kirkelige fester som for noen slektsledd siden strukturerte årets gang og formet den felles bevissthet, er det bare julen som har beholdt – kanskje også styrket – sin stilling. Ikke så mye av teoretisk kristendomskunnskap som av instinkt og erfaring har vi alle en assosiasjonsberedskap som tilsier at jul og glede hører sammen. Og at det finnes noe som er umisligelig i akkurat det ordparet.

Hva det er? Det finnes det sikkert like mange svar på som det finnes mennesker å spørre. Men faktum er at vi ter oss på en helt annen måte i julen enn vi gjør resten av året. Mannfolk synger ikke i utrengsmål i Norge, i hvert fall ikke i edru tilstand. Når den lydturen brytes, er det et sikkert tegn på en fellesskapsopplevelse av helt egenartet kvalitet.

Kanskje må en ha levet lenge nok til

å være et stykke inn i den tredje alder for helt å oppdage at det er den generasjons-overgripende fellesskapsopplevelsen det dreier seg om. Og kanskje er det fordi den er blitt sjeldnere og sjeldnere at den kan oppleves sterkere og sterkere? Med generasjoner rundt et bord og et juletre skal det godt gjøres å unngå at horisonten utvides. Det gir en enestående mulighet til å gjenoppdage den enkle sannhet at det som gjør et menneskelig fellesskap menneskelig, er at den enkeltes liv er en del av en sammenheng som strekker seg lenger enn øyet rekker, både bakover i tid og fremover. De helt unge og de helt gamle er ved sitt blotte nærvær en påminnelse om de lange linjer. Om de generasjoner som ikke lenger er til stede, men som likevel er til stede gjennom alt det de har etterlatt seg av materielle og immaterielle verdier. Om de som skal komme, og som vi bare er i stand til å forestille oss fordi hukommelsen har lært oss at slekt skal følge slekters gang.

«Er det født noen store menn her i bygda?» spurte turisten. Tilfeldigvis hadde han truffet på den lokale jordmor, som med sakkunnskapens tyngde svarte: «Nei, her i bygda er det bare født ganske små barn.»

Replikkevekslingen kan gi et inntak til selve kjernen i julefeiringen. Store menn er verdenshistorien full av. Altfor full, dessverre. Men ingen av dem minnes vi som nyfødte, ubeskyttet og utlevert til andres omsorg.

Om Jesu fødselsdato vet vi absolutt ingenting. Men enhver kan av selvsyn konstatere at Jesu fødselsfest adskiller seg radikalt fra alle jubileumsfeiringer for store menn, alt fra keiser Augustus og landshøv-

dingen Quirinius til Christian Michelsen og Henrik Ibsen. Forskjellen kan uttrykkes i to setninger: Jesus blir aldri voksen. Store menn har aldri vært barn.

Langt inne et sted bærer vi alle med oss det barnet vi var. At det kan gi opphav til mange slags traumer og konflikter i voksen alder, finnes det nok av sakkynndige, både teoretikere og praktikere, som vil fortelle oss. Det de sjelden er opptatt av, er den rikdom som kan skjule seg i det årlige stevnemøte med glemte år. Den danske dikterpresten Kaj Munk påstod at han led av én eneste samlemani: Han samlet på juler fra så langt tilbake som han kunne huske, og hadde ikke råd til å miste en eneste.

Det er bestemt ikke den dummeste samlemani det går an å lide av. Min smule livserfaring er at den simpelthen kan anbefales.

Gledelig jul!

Inge Lønning

I neste nummer:

- Hyppig vannlating og fibromyalgi
- Pupillometri og pupillreaksjoner
- Screening for arvelig hemokromatose
- Fysisk antropologi i Norge
- Oversett subaraknoidalblødning og forsvarlighet
- ACE-hemmer eller All-reseptorblokker?